

ภาสกร อุ่นคำ: การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการตามกิจกรรมของสถานอนามัย สังกัดสำนักงาน
สาธารณสุขอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2548 (UNIT COST ANALYSIS PER
ACTIVITY OF HEALTH CENTERS IN UTHUMPHON PHISAI DISTRICT SI SA KET
PROVINCE FOR FISCAL YEAR 2005) อ.ที่ปรึกษา: รศ.นพ.ทศพร วิมลเก็จ, อ.ที่ปรึกษาร่วม :
รศ.นพ.บตี ชนะมัน, 247 หน้า. ISBN 974-14-2237-7

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการตามกิจกรรมของสถานอนามัย สังกัด
สำนักงานสาธารณสุขอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2548 ทำการศึกษาในมุมมองของผู้
ให้บริการ จัดกลุ่มต้นทุนตามเกณฑ์ “กิจกรรม” ซึ่งแบ่งต้นทุนออกเป็นต้นทุนรวม และต้นทุนทางอ้อม โดยศึกษา
ตามองค์ประกอบต้นทุน คือต้นทุนค่าแรง ต้นทุนค่าวัสดุ และต้นทุนค่าลงทุน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา การ
กระจายต้นทุนไปสู่หน่วยรับต้นทุนใช้วิธีสมการพีชคณิตเส้นตรง กลุ่มประชากรศึกษาคือสถานอนามัยทั้งหมด 21
แห่ง แบ่งเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนหลัก 9 แห่ง และศูนย์สุขภาพชุมชนเครือข่าย 12 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
แบบบันทึกข้อมูลตามองค์ประกอบต้นทุน

ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนรวมของศูนย์สุขภาพชุมชนหลัก โดยเฉลี่ย เป็นเงิน 13,157,928.79 บาท จำแนก
ได้เป็นต้นทุนค่าแรง ต้นทุนค่าวัสดุ และต้นทุนค่าลงทุน คิดเป็นร้อยละ 51.76, 40.31 และ 7.93 ตามลำดับ
อัตราส่วนขององค์ประกอบต้นทุน ต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ : ต้นทุนค่าลงทุน เท่ากับ 6.53 : 5.08 : 1 และ
ต้นทุนรวมของศูนย์สุขภาพชุมชนเครือข่าย โดยเฉลี่ย เป็นเงิน 13,879,632.59 บาท จำแนกได้เป็นต้นทุนค่าแรง
ต้นทุนค่าวัสดุ และต้นทุนค่าลงทุน คิดเป็นร้อยละ 54.35, 34.76 และ 10.89 ตามลำดับ อัตราส่วนขององค์ประกอบ
ต้นทุน ต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ : ต้นทุนค่าลงทุน เท่ากับ 4.99 : 3.19 : 1 สำหรับต้นทุนต่อหน่วยบริการ
พบว่าศูนย์สุขภาพชุมชนหลัก โดยเฉลี่ยมีต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 40.46 บาท
กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก เท่ากับ 117.35 บาท กิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 93.60 บาท กิจกรรมสร้างเสริม
ภูมิคุ้มกันโรค เท่ากับ 155.93 บาท กิจกรรมทันตสาธารณสุข เท่ากับ 198.44 บาท กิจกรรมอนามัยโรงเรียน เท่ากับ
108.96 บาท กิจกรรมสุขศึกษาในสำนักงาน ชุมชน โรงเรียน เท่ากับ 33.40 บาท กิจกรรมควบคุมและป้องกันโรค
เท่ากับ 743.07 บาท กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเท่ากับ 84.58 บาท ศูนย์สุขภาพชุมชนเครือข่ายโดยเฉลี่ยมีต้นทุนต่อ
หน่วยบริการ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 44.97 บาท กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก เท่ากับ 179.96 บาท กิจกรรม
วางแผนครอบครัว เท่ากับ 90.26 บาท กิจกรรมสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เท่ากับ 158.94 บาท กิจกรรมทันต
สาธารณสุข เท่ากับ 198.65 บาท กิจกรรมอนามัยโรงเรียน เท่ากับ 117.27 บาท กิจกรรมสุขศึกษาในสำนักงาน
ชุมชน โรงเรียน เท่ากับ 38.85 บาท กิจกรรมควบคุมและป้องกันโรคเท่ากับ 464.69 บาท กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน
เท่ากับ 92.84 บาท

ผลการศึกษานี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและควบคุมอัตราค่าบริการที่เหมาะสม และ
เป็นธรรมต่อผู้รับบริการ รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรที่มี
อยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

KEY WORD: HEALTH CENTER / UNIT COST PER ACTIVITY

PASSAKORN UNKHAM : UNIT COST ANALYSIS PER ACTIVITY OF HEALTH CENTERS
IN UTHUMPHON PHISAI DISTRICT SI SA KET PROVINCE FOR FISCAL YEAR 2005. THESIS
ADVISOR: ASSOC. PROF. THOSPORN VIMOLKET. THESIS COADVISOR: ASSOC. PROF.
BODI DHANAMUN, 247 pp. ISBN: 974-14-2237-7.

The purpose of this study was to carry out an analysis of general cost and unit cost to patients of health centers in Uthumphon phisai district Si sa ket province for fiscal year 2005. The analysis was base on the provider's perspective. Cost center activity criteria were used. Total cost could be separated into main cost. Total cost and indirect cost. In each of these areas, three cost (labour, capital, and material) were examined. Indirect cost will be allocated to absorbing cost center by Simulation equation method. This study was a descriptive study and all health centers were selected. The study population were nine main primary care units and twelve sub primary care units. Data were collected using a self created recording chart.

It was found that the average total cost of main primary care units was 13,157,928.79 baht, and the ratio of the component costs (labour cost : material cost : capital cost) was 6.53 : 5.08 : 1. The average total cost of sub primary care units was 13,879,632.59 baht, and the ratio of the component costs (labour cost : material cost : capital cost) was 4.99 : 3.19 : 1. The average total cost of main primary care units for Curative care, Maternal and child health, Family planning, Immunization, Dental care, School health, Health education, Preventive and control disease and Home visit activities were 40.46, 117.35, 93.60, 155.93, 198.44, 108.96, 33.40, 743.07 and 84.58 baht, respectively. The average total cost of sub primary care units for Curative care, Maternal and child health, Family planning, Immunization, Dental care, School health, Health education, Preventive and control disease and Home visit activities were 44.97, 179.96, 90.26, 158.94, 198.65, 117.27, 38.85, 464.69 and 92.84 baht, respectively.

The result of this study are used as a guideline for managerial decision making and service and may be beneficial for planning to in crease the efficiency.